

IBOR Reformunun Dipnotlar ve Diğer Standartlar Üzerine Etkileri

Finansal Koordinasyon, Muhasebe, Operasyon ve Yasal Raporlama IBOR Reformu AÇG

24 Aralık 2020

Gündem

1

IBOR Reformunun Dipnotlar ve Diğer Standartlar
Üzerine Etkileri

IBOR Reformunun Dipnotlar ve Diğer Standartlar Üzerine Etkileri

Geçişin Fon Transfer Fiyatlaması (FTF) Üzerindeki Etkileri

Fon Transfer Fiyatlamasını Etkileyen Ana Etmenler;

Faiz Oranı Riski

Likidite Vadesi Fiyatlandırması

Alternatif Risksiz Faiz Oranlarına (RFR) geçiş sürecinde Fon Transfer Fiyatlamasının (FTF) altyapısını değiştirmek, Hazine Bölümlerinin geçiş uygulaması esnasında karşı karşıya kaldığı en büyük zorluklardan biri olmaya devam etmektedir. FTF Platformlarının çoğu; tek bir para birimi ve münferit ürün türünde, birden çok baz oran için kullanan paralel süreçler yürütememektedir. Bu durum, kur bazında ikili veya çoklu oran modellenen ortamda sorunlara neden olmaktadır.

Hazine Bölümlerinin üzerinde çalışması gereken kilit konular;

- Hazine'yi kredilerden (IBOR/RFR'ye dayalı) doğabilecek herhangi bir faiz oranı riskinden korumak için ikili faiz oranı fonlama mekanizması
- Transfer fiyatlaması bileşenindeki değişikliklerin net faiz geliri ve marjlar üzerindeki etkisi
- Müşteri / Ürün fiyatlandırması
- Hazine fonlama mekanizmalarının ikili faiz oranı fonlama mekanizmasını uygulayacak esnekliğe sahip olacak şekilde değiştirilmeleri gerekmektedir.

Geçişin Fon Transfer Fiyatlaması (FTF) Üzerindeki Etkileri

Potansiyel metodolojik değişiklikler, ürün ve bölüm karlılıkları hakkında ilgili iş kolları ile erken iletişim kurmak oldukça önem arz edecektir;

FTF ve İç Süreçler		K/Z Etkisi	Süreçlerde Etkisi	Öncelik
		Var	Yüksek	Yüksek
Kilit Konular	Kısa Vadede Aksiyonlar	Uzun Vadede Aksiyonları		
<ul style="list-style-type: none">▶ Varlıklar, yükümlülükler ve finansman anlaşmaları genelinde IBOR ve RFR ürünlerinde eşzamanlı olarak maruz kalınacak çok oranlı bir ortamı yansıtmak üzere yeni FTF metodolojileri ve sistemlerini devreye almak▶ Yabancı para varlık ve yükümlülükleri için ilgili baz oran ve fon maliyeti eğrilerinin oluşturulması▶ Kalan risk bakiyelerinin yönetiminin yeniden gözden geçirilmesi (RFR kredi spread primlerini yansıtmadığından ürünler için transfer fiyatlama primlerinin kompozisyonu faiz oranı ve fonlama primleri anlamında değişebilir)▶ Yeni müşteri fiyatlaması ve mevcut pozisyonlar için belirlenen fonlama maliyetleri dahil olmak üzere, iş kolları ve ürün yöneticilerine FTF değişikliklerini iletmek	<ul style="list-style-type: none">▶ IBOR geçişinin gelecekteki ürün fiyatlandırması ve mevcut ürün marjı üzerindeki etkisinin anlaşılması▶ FTF politikaları, prosedür ve metodolojileri üzerinde ilişkilendirilen etkilerin belirlenmesi▶ Kurum içi FTF komitelerinin / çalışma gruplarının kompozisyonu ve raporlama düzenlemeleri dahil olmak üzere FTF yönetimi üzerindeki etkilerin belirlenmesi▶ Planlanan FTF değişiklikleriyle ilgili iş kollarıyla eğitimler düzenlenmesi▶ Planlama ve yönetim raporlama süreci, sistem modelleri ve veri gereksinimleri üzerindeki etkinin anlaşılması▶ IBOR geçişi için mevcut Aktif Pasif Yönetimi sistemlerinin uygunluğunu ve diğer uygulamaların sağladıklarının değerlendirilmesi	<ul style="list-style-type: none">▶ Baz oran ve fon maliyeti eğrileri dahil olmak üzere FTF modellerinin yeniden yapılandırılması, belgelenmesi ve valide edilmesi▶ Güncellenmiş oran hesaplamaları gerçekleştirmek ve yeni baz oranları iş kolları ile müşteri fiyatlandırmasına uygun hale getirmek amacıyla yeni gösterge oranlar için sistemlerin, veri kaynağının ve süreçlerin iyileştirilmesi▶ FTF süreçlerindeki tüm değişiklikleri kapsayacak şekilde mevcut, önleyici ve tespit edici kontrollerin genişletilmesi▶ RfR kapsamında gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklanabilecek piyasa suistimalini önlemek ve tespit etmek için 1. ve 2. seviye kontrollerinin iyileştirilmesi		

Geçişin UFRS 7 Kapsamında Dipnotlar Üzerindeki Etkileri ve Geçiş Dipnotları – Faz 1

Gösterge faiz oranı reformundan kaynaklanan belirsizlik:
UFRS 9'un 6.8.4–6.8.12 paragraflarında veya UMS 39'un 102D-102N paragraflarında düzenlenen istisnaları uyguladığı korunma ilişkileri için aşağıdaki hususları açıklar;

İşletmenin korunma ilişkilerini etkileyen önemli gösterge faiz oranları

İşletmenin yönettiği ve gösterge faiz oranı reformundan doğrudan etkilenen riskin kapsamı

İşletmenin alternatif gösterge oranlarına geçiş sürecini nasıl yönettiği

İşletmenin bu paragrafları uygularken kullandığı önemli varsayım veya değerlendirmelerin tanımı (örneğin gösterge faiz oranına dayalı nakit akışlarının zamanlaması ve tutarı açısından gösterge faiz oranı reformunun yarattığı belirsizliğin ne zaman ortadan kalktığına ilişkin varsayım veya değerlendirmeler)

Söz konusu korunma ilişkilerindeki korunma araçlarının nominal tutarı.

Geçişin UFRS 7 Kapsamında Dipnotlar Üzerindeki Etkileri ve Geçiş Dipnotları – Faz 2

Geçiş Dipnotlarının Amacı

IBOR reformundan kaynaklanan risklerin niteliği ve kapsamı ve bu risklerin işletme tarafından nasıl yönetildiği

İşletmenin IBOR geçişinde geldiği aşama ve geçişin nasıl yönetildiği

Spesifik Gereklilikler

1. Alternatif Risksiz Faiz Oranına geçiş nasıl yönetilmektedir

- ▶ Raporlama tarihi itibarıyla gelinen aşama,
- ▶ Geçişten kaynaklanan riskler

2. IBOR Reformuna olan tabi olan önemli gösterge faiz oranları ayrıştırılmış Kantatif bilgiler

- ▶ Türev olmayan finansal varlık ve finansal yükümlülüklerin taşınan değerleri,
- ▶ Türevlerin nominal değeri

3. IBOR reformunun risk yönetimi stratejisinde ne ölçüde değişikliklere yol açtığı

- ▶ Değişikliklerin açıklamaları

Geçişin UFRS 4/UFRS 17 Standardı Üzerindeki Etkileri

Faz 2 imtiyazları ile; UFRS 4 standardına 20R ve 20S paragrafları eklenmiştir. Bu eklemeler ile;

IBOR reformu geçişi sırasında, UFRS 9 geçişini ertelemiş ve UMS 39 standardını uygulamaya devam eden sigorta şirketleri UFRS 9'a eklenen 5.4.6 ve 5.4.9 paragraflarındaki değişiklikleri uygulama imkanına sahip olmuşlardır.

- ▶ Sigorta şirketlerinde de Faz 2 imtiyazlarının geçerli olabilmesi için;
- ▶ UFRS 9'da yapılan değişiklikler kapsamındaki 5.4.6-5.4.9 paragraflarının uygulanması açısından, UFRS 9'un B5.4.5 paragrafına yapılan atıflar, UMS 39'un AG7 paragrafı olarak dikkate alınır.
- ▶ UFRS 9'un 5.4.3 ve B5.4.6 paragraflarına yapılan atıflar ise UMS 39'un AG8 paragrafı olarak dikkate alınır.

Bu sayede finansal tablo dışı bırakma analizlerinde ve geçişin nakit akıflara olan etkisinin değerlendirilmesinde, diğer UFRS 9 uygulayan şirketler ile aynı imtiyazlara sahip olunması sağlanmıştır.

Geçişin UFRS 13 Standardı ve Gerçeğe Uygun Değer Çalışmaları Üzerine Etkileri

- ▶ UFRS 13, bir finansal varlık/yükümlülüğün, gerçeğe uygun değer hiyerarşisi içerisinde farklı bir seviyeye aktarılıp aktarılmayacağına, ne zaman aktarılacağına ve bu aktarımların IBOR reformunun ekonomik gerçekliğini yansıtıp yansıtmadığına yönelik olarak yeterli bir rehberlik sağladığı için bu standart özelinde ek imtiyazlar yayımlanmamıştır.
- ▶ IBOR finansal araçları gözlemlenebilir girdilere göre değerlediği için eğer RFR geçişinde gözlemlenebilir girdilerin ortadan kalkma durumu olur ise bu gerçeğe uygun değer hiyerarşisinde 2. Seviyeden 3. Seviyeye geçişe neden olabilir.
- ▶ IBOR'un RFR ile değiştirilmesi söz konusu olduğunda, değişikliğin spesifik olarak IBOR Reformu projesi kapsamına giren finansal araçlar haricindeki mali tablo kalemlerinin iskonto oranını ve değerlemesini etkilemesi durumunda, indirgeme oranındaki değişiklik, cari muhasebe uygulamalarına paralel şekilde; UMS 8 kapsamında muhasebe tahminindeki bir değişiklik olarak muhasebeleştirilmelidir. Bu yüzden UMS 8 Paragraf 34'e ve 36'ya göre;
 - ▶ Tahminin yapıldığı koşullarda değişiklik olması, yeni bir bilgi edinilmesi veya tecrübe kazanılması sonucunda, tahminin revize edilmesi gerekebilir. Yapısı gereği, bir tahminin revize edilmesi bir hata düzeltmesi olmadığı gibi önceki dönemlerle de ilişkili değildir.
 - ▶ Bir muhasebe tahminindeki değişikliğin etkisi (gerçeğe uygun değer ölçümleri gibi) ileriye dönük olarak muhasebeleştirilmelidir.

Geçişin UFRS 16 Standardı Üzerindeki Etkileri ve Geçişin Diğer Standartlar Üzerindeki Etkileri

UFRS 16'ya göre Kiralamada değişiklik yapılması;

- ▶ Kiralama sözleşmesinin esas hüküm ve koşullarının bir parçası olmayan, kiralama kapsamındaki ya da kiralama bedelindeki değişikliktir.

Dolayısıyla, Kiralamada yapılan değişiklikler aşağıdaki şekillerde sonuçlanabilir:

- ▶ Ayrı bir kiralama. Aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir;
 - ▶ Değişikliğin, bir veya daha fazla dayanak varlığın kullanım hakkını ilave etmek suretiyle kiralama kapsamını genişletmesi ve
 - ▶ Kiralama bedelinin, kapsamdaki genişlemenin tek başına fiyatıyla ve ilgili sözleşme koşullarını yansıtmak için söz konusu fiyatta yapılan uygun düzeltmelerle orantılı olarak değişmesi.
- ▶ Ayrı bir kiralama olarak muhasebeleştirilmeyen bir değişiklik. Aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir;
 - ▶ Kiralamanın kapsamını daraltan değişiklikler için, kullanım hakkı varlığının defter değerini kiralamanın kısmen veya tamamen sonlandırılmasını yansıtmak şeklinde azaltır. Kiracı, kiralamanın kısmen veya tamamen sonlandırılmasıyla ilgili kazanç veya kayıpları kâr veya zarara yansıtır.
 - ▶ Diğer tüm değişiklikler için kullanım hakkı varlığında uygun bir düzeltme yapar.

Geçişin UFRS 16 Standardı Üzerindeki Etkileri ve Geçişin Diğer Standartlar Üzerindeki Etkileri

- ▶ UFRS 16, kiracıların IBOR reformunun bir sonucu olarak gelecekteki kira ödemelerini belirlemeye yönelik temeli değiştiren kira değişikliklerini muhasebeleştirirken bir pratik yöntem kullanmalarını gerektirecek şekilde değiştirilmiştir (örneğin, kira ödemelerinin bir IBOR oranına endekslediği durumlarda).
- ▶ IBOR referanslı bir kira sözleşmesinin RFR'a geçişi, değişken oranlı bir kiralamada değişiklik olarak değerlendirilecektir.

Bununla birlikte, IBOR reformunun gerektirdiği kira değişikliklerine ek olarak kira değişikliklerinin yapılması durumunda, kiracı IBOR reformunun gerektirdikleri de dahil olmak üzere, aynı anda yapılan tüm kira değişikliklerini muhasebeleştirmek için standartta yer alan geçerli hükümleri uygulamalıdır.

Yasal Uyarı

Resmi mercilerin yönlendirme ve talimatlarıyla oluşturulan TBB Ulusal Çalışma Grubu ("UÇG") ve alt çalışma gruplarının toplantıları sonucunda, TBB'ye ve UÇG'na danışmanlık hizmeti veren bağımsız firma tarafından, herhangi bir yönlendirme, öneri ve taahhüt içermeksizin, sadece üye bankalarımıza ve kamuoyuna, UÇG'nun konu hakkındaki faaliyetlerine ilişkin genel nitelikte bilgiler verilmesi ve bunların gerektiğinde resmi mercilerle paylaşılması amacıyla hazırlanmış olan sunumlardaki bilgi ve açıklamalar, konunun tamamını içermediği gibi, içerdikleri konularla ilgili danışmanlık veya tavsiye amacı da taşımamaktadır. Sunumlar sadece bilgilendirme amaçlı olarak yayınlanmakta olup, içeriklerine dair Birliğimizin ve danışmanlık hizmeti veren firmanın hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Birliğimizce, sunumlar içeriğindeki konulara ilişkin genel ya da özel nitelikte herhangi bir görüş beyan edilmemektedir. Sunumlarda yer alan bilgi ve açıklamalar Birliğimizin resmi görüşünü veya bu konularda alınmış ya da alınabilecek bir kararını yansıtmamaktadır. Yürürlükte olan rekabet hukuku kuralları çerçevesinde bütün teşebbüslerin ticari strateji ve kararlarını bağımsız bir şekilde belirlemeleri gerekmektedir. Sunumlarda yer alan hiçbir husus, bahse konu düzenlemelere aykırı şekilde yorumlanamaz. Birliğimizin bu metinlerde yer alan bilgileri güncelleme veya düzeltme yükümlülüğü bulunmamaktadır.